

Waterschap Limburg
Dagelijks Bestuur
Postbus 2207
6040 CC ROERMOND

Cluster RMT
Ons kenmerk 2018/39787
Uw kenmerk 2018-Z12991
Bijlage(n)

Behandeld J.L. Goudriaan
Telefoon +31 43 389 7452
Maastricht 19 juni 2018

VERZONDEN 21 JUNI 2018

Onderwerp

Advies Reikwijdte en Detailniveau m.e.r. dijkverbetering Well, Arcen en Thorn-Wessem

Geacht bestuur,

Op 6 maart 2018 hebben wij uw brief ontvangen (zaaknummer 2018-Z12991) waarin u aangeeft dat het waterschap voornemens is om milieueffectrapporten en projectplannen dijkversterking en –verlegging voor te bereiden met betrekking tot de primaire waterkeringen ter plaatse van Arcen, Thorn-Wessem en Well.

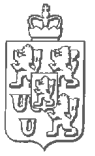
Deze waterkeringen voldoen niet aan de wettelijke veiligheidseisen en beoogd wordt op deze locaties meer ruimte te geven aan de Maas. Ook dient er beekherstel plaats te vinden.

Voor deze dijktrajecten wordt gezien de aard van de maatregelen de m.e.r.-procedure doorlopen.

Aangezien wij bevoegd gezag zijn hebben wij op grond van artikel 7.27 Wm en conform uw verzoek in bovengenoemde brief openbaar kennis gegeven van het voornemen. Het voornemen inclusief de NRD's hebben wij gedurende 4 weken ter inzage gelegd van 15 maart tot en met 11 april 2018. Wij hebben 42 zienswijzen ontvangen. Op grond van artikel 7.27 Wm hebben wij tevens adviseurs en bestuursorganen geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het te verrichten onderzoek.

Eveneens op grond van artikel 7.27 Wm en conform uw verzoek adviseren wij u hierbij over de reikwijdte en het detailniveau van het te verrichten onderzoek ten behoeve van het milieueffectrapport.

Met een GS-besluit van 15 mei 2018 hebben wij de voorwaarden vastgelegd waaronder wij meedoen en bijdragen aan het Deltaprogramma Waterveiligheid. Deze voorwaarden vormen ook het kader waarbinnen wij dit advies verstrekken.

Aangezien de Minister van Infrastructuur en Waterstaat bepalend is in de keuze van de mate van dijkteruglegging, en tevens medebepalend is met de regio in de keuze voor de maatregelen op de langere termijn, sturen wij deze brief ook in afschrift aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Ontvangen adviezen van adviseurs en bestuursorganen

We hebben advies ontvangen van de cie. m.e.r., de Veiligheidsregio Limburg-Noord en de gemeenten Venlo, Maasgouw en Bergen.

Naar aanleiding van de ontvangen brieven met advies van deze bestuursorganen adviseren wij u als volgt:

Naar aanleiding van de brief van de gemeente Bergen:

- Bij het onderzoek van de systeemmaatregel (groene rivier Well) adviseren wij om onder meer de volgende aspecten beschouwen
 - het open landschap;
 - de (visuele) verbinding tussen Papenbeek en Oud-Well;
 - de steilranden;
 - de unieke ligging van het kasteel Well. Een rijksmonument, dat nu als zelfstandige eenheid vrij in de open ruimte ligt;
 - de historische zichtrelatie tussen het kasteel en de voormalige molen op een rivierduin over de Kasteellaan;
 - de loop van de Wellse Molenbeek en de Looyse Graaf.
- Wij adviseren om de mogelijkheid van rivierverruiming aan de westzijde van de Maas ook in beschouwing te nemen bij wijze van gevoeligheidsanalyse (zie hieronder);
- Wij adviseren om bij het ontwerpen van de dijkhoogte ermee rekening te houden dat er op langere termijn naar wordt gestreefd om rivierverruiming in het gehele Maasdal in Noord-Limburg te realiseren (adaptief ontwerpen, zie hieronder).

Naar aanleiding van de brief van de gemeente Maasgouw:

- Wij adviseren om de beschreven alternatieven niet als hard belijnd te beschouwen, waardoor in de verdere uitwerking nog ruimte is om naar de meest wenselijke invulling te zoeken.
- Wij adviseren om de werking en het effect van het retentiegebied tussen Thorn en Wessem in beeld te brengen. Hierbij speelt onder meer de vraag wat in de huidige en de toekomstige situatie de verwachte frequentie is waarmee het gebied zal overstromen.
- Wij adviseren om de dijkversterkingsmaatregelen af te stemmen op rivierverruimingsmaatregelen. Op deze manier kan zo veel mogelijk worden voorkomen dat te hoge keringen worden aangelegd (adaptief ontwerpen, zie hieronder).

Naar aanleiding van de brief van de gemeente Venlo:

- Wij constateren dat de cie. m.e.r. als onafhankelijk deskundige alle zienswijzen heeft beoordeeld, zoals de gemeente heeft gevraagd.

Naar aanleiding van de brief van de veiligheidsregio Limburg-Noord:

- Wij adviseren om de bereikbaarheid van de dorpskernen en het retentiegebied voor hulpverleningsdiensten tijdens hoogwater in het onderzoek mee te nemen;
- Wij adviseren om de evacuatiemogelijkheden van de dorpskernen en het retentiegebied tijdens hoogwater mee te nemen;
- Wij adviseren om het aantal woningen en bedrijven en de zelfredzaamheid van de aanwezigen in het retentiegebied in het onderzoek in beeld te brengen en mee te wegen bij de keuze van het voorkeursalternatief.

De Commissie m.e.r. heeft aan ons advies uitgebracht. Dit advies is ook reeds in uw bezit. Wij kunnen ons vinden in dit advies en verzoeken u om hiermee in de m.e.r. rekening te houden.

Ingebrachte zienswijzen

De zienswijzen geven aanleiding om de reikwijdte en detailniveau van de m.e.r. op de volgende punten aan te vullen:

Well:

- Onderzoeken van een alternatief dijktracé ten noorden van Well tot aan de brug over het Leukermeer.
- Afhankelijk van de invulling van de rode ontwikkeling nabij het Leukermeer is er mogelijk sprake van hoge grond waar geen bescherming noodzakelijk is. Hierdoor kan een deel van de kering vervallen. Dit wordt meegenomen in het onderzoek (in het kader van onderzoekend ontwerpen).

Thorn-Wessem:

- Vervuiling van de bodem door inundatie van het retentiegebied. Wij adviseren om hiervoor te onderzoeken of de situatie verslechtert ten opzichte van de huidige situatie. Indien dit het geval is adviseren wij om hiervoor mitigerende maatregelen in beeld te brengen.

Naar aanleiding van de laatste aanvulling adviseren wij om na te gaan of en in hoeverre er sprake zal zijn van vervuiling van de bodem in de gebieden bij Arcen en Well die door dijkverlegging buitendijks komen te liggen.

Verschillende zienswijzen pleiten voor het rekening houden met rivierverruiming bij het ontwerpen van de dijken, met name het ontwerp van de dijkhoogte. Ook pleiten sommige zienswijzen voor het adaptief ontwerpen van de dijk en rekening houden met onzekerheden in de klimaatverwachting. Wij gaan daar in zoverre in mee dat wij een gevoeligheidsanalyse nodig achten van het waterstandseffect van rivierverruiming. Hieronder zetten wij dit verder uiteen.

Gevoeligheidsanalyse rivierverruimingsmaatregelen en adaptief ontwerpen.

Mede op basis van ontvangen adviezen en zienswijzen adviseren wij om in de m.e.r. fase van alle drie de projecten een gevoeligheidsanalyse uit te voeren naar het waterstandsverlagende effect van mogelijke rivierverruimingsmaatregelen in de omgeving. Vervolgens adviseren wij u om de uitkomst van deze gevoeligheidsanalyse te gebruiken om de dijken niet onnodig hoog te ontwerpen. Dit kan door de uitkomst van de gevoeligheidsanalyse mee te wegen bij de beslissing in hoeverre de dijkhoogte adaptief ontworpen wordt. Immers: hoe groter de dijkhoogte, hoe groter de impact op de omgeving. Wij realiseren ons dat de uiteindelijke besluitvorming inzake de maatregelen die meegewogen kunnen worden in het dijkontwerp, aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat is.

Ter toelichting het volgende:

Adaptief ontwerpen is het principe dat in de dijkhoogte weliswaar rekening wordt gehouden met geleidelijke waterstandsstijging maar niet meer dan gedurende een beperkt aantal jaren. Gangbaar is dat in de dijkhoogte van groene dijken met waterstandsstijging gedurende 50 jaar rekening wordt gehouden (voor harde keringen 100 jaar). Bij adaptief ontwerpen wordt veelal met een waterstandsstijging gedurende 25 jaar rekening gehouden. De gedachte hierbij is dat na 25 jaar misschien rivierverruimingsmaatregelen genomen kunnen worden die de waterstandsstijging beperken of zelfs ongedaan maken. Ook kan het zijn dat de huidige scenario's voor waterstandsstijging als gevolg van klimaatverandering naar beneden toe bijgesteld moeten worden. Ook om die reden lijkt het ons verstandig om de dijken vooralsnog niet hoger aan te leggen dan op dit moment nodig is.

Wij adviseren om in de gevoeligheidsanalyse de mogelijke rivierverruimingsmaatregelen te beschouwen die significante invloed kunnen hebben op de hoogwaterstanden en daarmee op de dijkhoogte op de onderhavige HWBP projectlocaties. Tevens adviseren wij om alleen de rivierverruimingsmaatregelen mee te nemen die naar de huidige inschatting voldoende draagvlak hebben en ruimtelijk inpasbaar zijn. Wij denken hierbij aan een aantal realistische en effectieve maatregelen die in beeld zijn om in het Deltaprogramma Maas meegenomen te worden en tevens enkele rivierverruimende maatregelen die zijn aangedragen in diverse ingebrachte zienswijzen. Wij ondersteunen ook het advies van de Commissie m.e.r. om de groene rivieren mee te nemen die kunnen worden gerealiseerd in de gebieden die door de dijkverleggingen bij Arcen en Well buitendijks komen te liggen.

Wij zijn ons ervan bewust dat in de huidige rekenmethode voor het bepalen van de dijkhoogte reeds een aantal rivierverruimingsmaatregelen zijn meegerekend die reeds gerealiseerd zijn of waarvan realisatie en financiering (vrijwel) zeker is (onder andere de zgn. "eerste tranche" projecten). Op basis van de zienswijzen, het advies van de Cie. m.e.r. en de ontvangen adviezen van diverse bestuursorganen zijn wij van mening dat er ook gekeken moet worden naar rivierverruiming waarvan de realisatie nu nog minder zeker is en/of verder in de toekomst ligt.

Hierbij merken wij op dat ons college het te vroeg vindt om zich in deze coalitieperiode uit te spreken over een tweede tranche van projecten hoogwaterveiligheid en over financiering en governance op de lange termijn. De keuze ten aanzien van de inhoud en de financiering van deze projecten is pas aan de orde in de volgende coalitieperiode.

Door het uitvoeren van de gevoeligheidsanalyse houden we een breed beeld van alle mogelijke opties, zonder daarbij op dit moment een voorkeur uit te spreken voor welke maatregel (rivierverruiming of dijkverhoging) dan ook.

Wij komen aldus tot de volgende voorlopige lijst van rivierverruimende maatregelen die volgens ons in de gevoeligheidsanalyse meegenomen moeten worden:

Gevoeligheidsanalyse Well

- Groene rivier Well
- Hoogwatergeul Afferden
- Dijkverlegging Wanssum-west
- Rivierverruiming aan de westzijde van de Maas zoals aangedragen door de gemeente Bergen, (eventueel in combinatie met dijkverlegging Wanssum-west)

Gevoeligheidsanalyse Arcen

- Groene rivier Well
- Hoogwatergeul Arcen
- Suggesties voor rivierverruimende maatregelen in de buurt van Arcen zoals aangedragen door bewoners, waaronder weerdverlaging Hertogbroek. Deze zijn in de zienswijze van de Dorpsraad en ook in de NRD Arcen (par. 3.3.5) benoemd.

Gevoeligheidsanalyse Thorn-Wessem

- Meestromen Lateraalkanaal en/of verlagen dam Lateraalkanaal
- Verbeteren doorstroming Maasplassen
- Oeververlaging Maasgouw Noord ("Maasbracht – Molengreend" en "De Slaag")

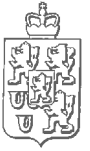
Aanvullend willen wij nog het volgende hierover opmerken:

Wij zijn vanzelfsprekend bereid om te overleggen over de in de gevoeligheidsanalyse mee te nemen maatregelen, om gegevens aan te leveren over het verwachte waterstandsdalende effect van deze maatregelen en om mee te denken over de opzet en uitvoering van deze gevoeligheidsanalyse.

Bij het opstellen van dit advies hebben wij in overweging meegenomen dat in diverse zienswijzen wordt verzocht om te onderzoeken in hoeverre de te realiseren dijkhoogte kan worden beperkt door waterstandsdaling als gevolg van nog te realiseren rivierverruiming.

Overigens hebben wij geconstateerd dat in de nota's reikwijdte en detailniveau in paragraaf 3.3.1 "Ontwerpprincipes versterkingsopgave" de mogelijkheid van adaptief bouwen wordt benoemd, en tevens dat rekening zal worden gehouden met toekomstige ontwikkelingen, zoals de lange termijn maatregelen, klimaatverandering en bodemdaling of –stijging. Dit achten wij in lijn met ons bovenstaande advies.

Daarnaast adviseren wij om ook andere opties open te houden om de ontwerphoogte van de dijken – waar mogelijk en waar dringend gewenst – te verminderen. Wij denken daarbij aan het (lokaal) aanpassen van de faalkansbegroting, het (lokaal) toelaten van een groter overslagdebiet. Daarbij wordt de wettelijke norm nog steeds gehaald.

Landschap / cultuurhistorie

Wij verzoeken u om in de m.e.r. aandacht te besteden aan de landschappelijke kernkwaliteiten zoals opgenomen in de Omgevingsverordening van de Provincie Limburg (artikel 2.7.2 en toelichting). Wij hebben geconstateerd dat deze landschappelijke kernkwaliteiten in tabel 4-1 "Beoordelingskader MER" benoemd worden.

Indien sprake is van aantasting van landschappelijke kernkwaliteiten moet gemotiveerd worden waarom dit onvermijdelijk is. Daarbij moet in de m.e.r. fase 1 worden aangegeven hoe het verlies aan landschappelijke kernkwaliteiten -zo goed mogelijk- wordt gemitigeerd. Het verlies aan natuurwaarden moet worden gecompenseerd conform de Omgevingsverordening Limburg.

Natuur

In de m.e.r. moet in beeld gebracht worden waar en hoe een eventueel verlies aan natuurwaarden gecompenseerd zal worden. Eén van de aspecten daarbij is dat de eventuele kap van houtopstanden gecompenseerd moet worden. Zie voor de benodigde wijze en mate van compensatie de Omgevingsverordening Limburg.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris